

Τὸ ἀντι-οικουμενιστικὸ ρεῦμα ἐντὸς τῆς Ρωσίας γίνεται συνεχῶς ἰσχυρότερο*

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ «Π.Σ.Ε.» Κ. Ρεΐζερ ὑποδέχεται τὸν πατριάρχη Μόσχας κ. Ἀλέξιο στὴν ἔδρα τοῦ Οἰκουμενικοῦ αὐτοῦ Ὄργανισμοῦ στὴν Γενεύη. Στὸ μέσον ὁ μητροπολίτης Σμολένσκ κ. Κύριλλος (28.6.1995).

«Ἡ κατανόησις τῆς ψυχοφθόρου ποιότητος τοῦ Οἰκουμενισμοῦ ὅλο καὶ περισσότερο ἀναγνωρίζεται εἰς βάθος ἀπὸ τοὺς πιστοὺς, διότι μέχρι σήμερα ἡ συνεχιζομένη συμμετοχὴ τῆς Ρωσικῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας στὴν Οἰκουμενικὴ Κίνησι ἐγείρει ἔλλειψι ἐμπιστοσύνης ἀπὸ μέρους τῶν ἀνθρώπων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς πλειοψηφίας τῶν Κληρικῶν πρὸς τὴν Ἱεραρχία, ἀπειλεῖ δὲ τὴν Ἐκκλησία μὲ σχίσματα...»

ΟΤΑΝ τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1994 ἡ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας (120μέλη) ἀπεφάσισε τελικῶς¹ – μετὰ ἀπὸ μίαν ἔντονη ἀναμέτρησι «προοδευτικῶν καὶ συντηρητικῶν στοιχείων τῆς Ἱεραρχίας»² –

«ὅπως, πρὸς τὸ παρόν, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας παραμένει στοὺς ἀνωτέρω Ὄργανισμοὺς («Π.Σ.Ε.», «Δ.Ε.Ε.»/«Κ.Ε.Κ. κ.ἄ.») καὶ συνεχίσει τὴ συνεργασία της μὲ αὐτοὺς»,

δὲν ἐφαντάζετο θεβαίως τὶς ραγδαῖες ἀντι-οικουμενιστικὲς ἐξελίξεις ἐντὸς τῆς ἀχανοῦς αὐτῆς χώρας, ἀλλὰ καὶ εὐρύτερα σὲ πανορθόδοξο ἐπίπεδο.

Ὁ μητροπολίτης Κιέβου κ. Βλαδίμηρος (Σαμποντάν, Πατριαρχεῖο Μόσχας) συμπροσεύχεται μὲ Παπικοὺς καὶ Λουθηρανούς στὸ Ἐλισίνκι τῆς Φιλλανδίας (22.5.1992).

Ἀποτέλεσμα τῆς ἀπροόπτου διογκώσεως τοῦ ὀρμητικοῦ κύματος κατὰ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ στὴν Ρωσία ἦταν ἡ ἀπόφασις τῆς Συνό-

δου τῆς Ἱεραρχίας τὸ παρελθὸν ἔτος νὰ προτείνη μίαν *Πανορθόδοξο Διάσκεψι*, προκειμένου νὰ συζητηθῆ, ἂν θὰ ἐξακολουθήσουν οἱ Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες νὰ ἀποτελοῦν μέλη τοῦ «*Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν*» («*Π.Σ.Ε.*») καὶ μάλιστα ἐν ὄψει τῆς *Ἡ' Γενικῆς Συνελεύσεώς* του στοῦ Χαράρε τῆς Ζιμπάμπουε³.

Τελικῶς, ἡ *Διάσκεψις* πραγματοποιήθηκε στὴν Θεσσαλονίκη (29.4-2.5.1998), ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων τῆς ὁποίας ἀναφερόμεθα ἐκτενῶς στοῦ ἐπόμενου τεύχος τῆς «*Ο.Ε.*».

Πάντως, τὴν στιγμή αὐτὴ τρεῖς τάσεις εὐρίσκονται σὲ διαλεκτικὴ σχέσι γιὰ τὰ θέματα τοῦ *Οἰκουμενισμοῦ* ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ρωσίας, πρῶγμα ἄλλωστε ἐνδεικτικὸ τῆς μεγάλης ἀναστατώσεως ποὺ ἔχει προκαλέσει ἡ *Οἰκουμενικὴ Κίνησις* στὶς κατὰ τόπους Ἀγιώτατες Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες, ἀνθρωπίνως δὲ εἶναι ἀδύνατον νὰ προβλεφθοῦν μὲ βεβαιότητα τὰ ἀποτελέσματα τῶν σχετικῶν ζυμώσεων.

Ἐν συνεχείᾳ, θὰ ἀναφεροῦμε στὶς τρεῖς αὐτὲς τάσεις, γιὰ νὰ σχηματισθῆ μία ὅσο τὸ δυνατόν πληρέστερη εἰκόνα τῆς ρωσικῆς πραγματικότητος.

Α. Οἱ ἐπίσημοι τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας «δεσμεύονται»

ΤΟ ΣΩΜΑ τῶν ἐπισκόπων τῆς Ρωσίας εἶναι διηρημένο καὶ ἓνα σημαντικό ποσοστό, περίπου 40 %, ἔχει οἰκουμενιστικὸ προσανατολισμό, ἐργαζόμενο δραστηρίως καὶ πιεστικῶς ὑπὲρ τῶν ἀπόψεών του, οἱ ὁποῖες συντονίζονται πλήρως πρὸς τὴν «*γραμμὴν*» ποὺ εἶχε χαράξει ὁ λατινόφωνος μητροπολίτης τοῦ Λένινγκραντ Νικόδημος († 1978)⁴.

Στὰ πλαίσια τοῦ φιλο-οικουμενισμοῦ τῶν ἐπισήμων τῆς Μόσχας, ὁ πατριάρχης κ. Ἀλέξιος προσεκάλεσε στὴν Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας τὸν Πρόεδρο τῆς «*Διασκέψεως Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν*» («*Δ.Ε.Ε.*»/«*Κ.Ε.Κ.*») μητροπολίτη Γαλλίας κ. Ἱερεμία καὶ τὸν Γενικὸ Γραμματέα τοῦ Ὁργανισμοῦ αὐτοῦ πάστορα Κηθ Κλέμεντς.

Ἡ ἐπίσημος ἐπίσκεψις πραγματοποιήθηκε (23-26.1.1998) ἐν ἐπιγνώσει τῆς ἀναπτύξεως «*ἐχθρότητος κατὰ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ ἐντὸς τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας*»⁵ καὶ γι' αὐτὸ οἱ ἡγέτες τῆς «*Δ.Ε.Ε.*» συνεζήτησαν μὲ τὸν οἰκουμενιστὴ μητροπολίτη Σμολένσκ κ. Κύριλλο καὶ τὸ στενὸ ἐπιτελεῖο του, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ γιὰ τὰ «*προβλήματα ποὺ δημιουργήσε ἐπ' ἐσχάτων ἡ Οἰκουμενικὴ Κίνησις στοῦ Πατριαρχεῖο Μόσχας*»⁶.

Τὸ ἀξιοπαρατήρητο ἐν προκειμένῳ εἶναι, ὅτι

«ὁ Πατριάρχης Μόσχας, ὁ ὁποῖος διετέλεσε ἐπὶ δύο δεκαετίες μέλος τοῦ Προεδρείου τοῦ ΚΕΚ καὶ στὴ συνέχεια Πρόεδρος αὐτοῦ ἀπὸ τὸ 1987 ἕως τὸ 1992, ἐπεδεβαίωσε τὴ δέσμευσι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας μὲ τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησι, εἰδικώτερα δὲ μὲ τὸ Συμβούλιο Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν, τοῦ ὁποῖου τυγχάνει ἰδρυτικὸ μέλος»⁶.

Τοῦτο ἐπαληθεύθηκε καὶ ἀπὸ τὴν Δῆλωσι, τὴν ὁποία ἐκκυκλοφόρησε ἡ «*Δ.Ε.Ε.*» στὴν Γενεῦη (27.1.1998), ὅπου λέγεται ὅτι

«ὁ Πατριάρχης Ἀλέξιος σὲ προσωπικὰς συναντήσεις τῆς ΔΕΕ ἐπίδεβαίωσε τὴν “συνεχιζομένη ἀφιέρωσί του”, ὅπως ἐπίσης καὶ τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, στὴν Δ.Ε.Ε.»⁵.

Τὴν οἰκουμενιστικὴ «δέσμευσις» τῶν ἐπισήμων τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας μαρτυρεῖ ἐπίσης καὶ ἡ εὐγλωττος εἰδησις, ὅτι

«μία καθοριστική απόπειρα έχει πρόσφατα εκκινήσει στην Ρωσική Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία, γιὰ νὰ παρουσιάσῃ τὸν οἰκουμενισμό στους πιστοὺς ὑπὸ θετικὸν φῶς, περιλαμβάνουσα τὴν ἔκδοσι ἑνὸς βιβλίου μὲ τίτλο “Ὁρθοδοξία καὶ Οἰκουμενισμός”»⁵.

* * *

Β. Οἱ Οἰκουμενισταὶ τῆς Γενεῦς δραστηριοποιῶνται

ΟΙ ΔΙΠΛΩΜΑΤΑΙ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ στὴν Γενεὴ ἔχουν πλήρη γνῶσι, ὅτι *«οἱ Ἠγέτες τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας ἀντιμετωπίζουν ἰσχυρὰ πίεσι ἀπὸ πολλοὺς ἐκ τῶν ἀκολουθῶν τους, γιὰ νὰ διακόψουν κάθε σχέσι μὲ τὴν οἰκουμενικὴ κίνησι. Μεγάλο μέρος αὐτῆς τῆς ἐχθρότητος κατὰ τοῦ οἰκουμενισμοῦ, ὁ ὁποῖος καταδικάζεται ἀπὸ κάποιους Ὁρθόδοξους Κληρικούς καὶ δραστηρίους λαϊκοὺς ὡς αἵρεσις, ἀποτελεῖ τμῆμα ἀντιδράσεως στὴν εἰσαγωγὴ Δυτικῶν ἀξιών καὶ ἐπίσης δυτικῶν μισσιοναρίων, μετὰ τὴν διάσπασι τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως»⁵.*

Ἐξ αἰτίας αὐτοῦ, οἱ Οἰκουμενισταὶ τῆς Γενεῦς δραστηριοποιῶνται ποικιλοτρόπως, ἀφ' ἑνὸς γιὰ νὰ στηρίξουν τὸ Πατριαρχεῖο στὴν οἰκουμενιστικὴ του «δέσμευσι καὶ σύμπραξι», ἀφ' ἑτέρου γιὰ νὰ ἐξουδετερώσουν τοὺς Ἀντι-οικουμενιστὰς καὶ τὴν μαρτυρία τους.

1. Στὰ πλαίσια αὐτὰ πρέπει νὰ τεθῆ καὶ ἡ προαναφερθεῖσα ἐπίσκεψις τῶν ὑψηλοβάθμων τῆς «Δ.Ε.Ε.» στὴν Μόσχα (23-26.1.1998), ὅταν μάλιστα ληφθῆ ὑπ' ὄψιν, ὅτι «ἡ Δ.Ε.Ε., ἡ ὁποία περιλαμβάνει 125 ἐκκλησίες-μέλη Ἀγγλιανικῆς, Προτεστάντικῆς καὶ Ὁρθόδοξης, εἶναι ἡ πλέον σημαντικὴ ὁμάς στὴν Εὐρώπῃ μὴ Ρωμαιοκαθολικῶν Ἐκκλησιῶν»⁵, ἡ δὲ «Ρωσικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι ἡ μεγαλύτερα ἐκκλησία-μέλος τῆς Δ.Ε.Ε.»⁵, οὕτως ὥστε ἡ τυχὸν διακοπὴ σχέσεων μεταξὺ των θὰ ἦταν πολὺ «ὀδυνηρά», ἐφ' ὅσον θὰ ἐσήμεναι τὴν ἀπώλεια πολλῶν «κεκτημένων» οἰκουμενιστικῆς ἐμπειρίας δεκαετηρίδων.

2. Ἐπηρεολούθησε ἐπίσημος ἐπίσκεψις στὴν Μόσχα (30.1-5.2.1998), κατόπιν πάλι προσκλήσεως τοῦ πατριάρχου κ. Ἀλεξίου, ἐξαμελοῦς κλιμακίου τοῦ «Π.Σ.Ε.», τοῦ ὁποῖου ἠγεῖτο ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς Δρ Κόνραντ Ρέιτσερ.

Ἡ ἐπίσκεψις πραγματοποιήθηκε *«σὲ μία περίοδο ἔντονης ἀντιοικουμενιστικῆς στρατεύσεως στὴ Ρωσία»*⁷ καὶ ἀπέδλεπε – ἐκτὸς τῶν ἄλλων –

«στὴ διασκέδασι τῶν φόβων μερίδος τῆς ρωσικῆς ἱεραρχίας, πὺν ἔχει ἐπιφυλάξεις ἐναντι τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως καὶ τοῦ ΠΣΕ εἰδικώτερα»⁷.

Οἱ ἴδιοι οἱ Οἰκουμενισταὶ τῆς Γενεῦς, ὁμολογοῦν ὅτι

«ὁ κύριος σκοπὸς τῆς ἐπισκέψεως ἦταν ἡ δόηθαι πρὸς ἐξουδετέρωσιν τῶν ἐντάσεων καὶ καλυτέρευσιν τῶν σχέσεων»⁸.

Πρέπει νὰ σημειωθῆ, ὅτι ἡ ἐπίσκεψις τῶν ἀξιωματούχων τῆς Γενεῦς στὴν Μόσχα, *«ἦταν εἰδικῶς ἀξιοπρόσεκτος, ἐξ αἰτίας τῆς προθυμίας τῆς ἀντιπροσωπίας νὰ λάβῃ μέρος σὲ συζητήσεις μὲ ἐπικριτὰς τοῦ ΠΣΕ, κατὰ τὴν διάρκεια συναντήσεων στὸ Θεολογικὸ Ἰνστιτοῦτο τοῦ Ἁγίου Τύχωνος,*

στό Θεολογικό Σεμινάριο τῆς Μόσχας, στήν Θεολογική Ἀκαδημία τοῦ Σέργκιεφ Ποσάντ [πρώην Ζαγκόρσκ] καί ἄλλου»⁸.

Ἐκτός ἀπό τοὺς σπουδαστὰς τῆς Θεολογίας,

«μὲ αἴτησι τοῦ Δρ Ρεΐζερ, ἡ ἀντιπροσωπία συναντήθηκε ἐπίσης μὲ τοὺς ὀρθοδόξους νέους τῆς Μόσχας στὸν Ναὸ τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης τῆς Μεγάλης τοῦ Ἀγροῦ»⁹.

3. Ταυτοχρόνως, οἱ ὀρθόδοξοι Οἰκουμενισταὶ τῆς Γενεύης ἠΐξισαν τὴν ἔντασι τῆς ἀπὸ καιροῦ ἀρξαμένης ἐπιθέσεώς τους ἐναντίον τοῦ πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως ἐκδηλουμένου Ἀντι-οικουμενισμοῦ, μὴ συγκρατοῦντες καὶ μὴ ἀποκρύπτοντες τὴν σύγχυσι τους...

Διότι, ἐνῶ θὰ ἔπρεπε νὰ προβοῦν σὲ μία βαθεῖα αὐτοκριτική, γιὰ τὸ ὄντως **θανάσιμο ἀμάρτημά** τους νὰ σύρουν τὴν Ἀγιωτάτη Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία στὴν δίνη καὶ τὴν τραγωδία τῆς *Οἰκουμενικῆς Κινήσεως*, αὐτοὶ ἀντιθέτως στρέφονται ἐναντίον τῶν Ἀντι-οικουμενιστῶν, τοὺς χαρακτηρίζουν ὡς *θεμελιοκράτες/φουνταμενταλιστὲς* καὶ τοὺς ὑποτιμοῦν σκαλιότατα...

Ἐνῶ καθιστοῦν τὴν Ὁρθοδοξία δεσμία ἐνὸς ἀνθρωποπαγοῦς πολυ-ομολογιακοῦ Συλλόγου καὶ ἐνὸς ρεύματος τελείως ξένου πρὸς τὴν Πατερικὴ καὶ Συνοδικὴ Παράδοσι, ἀναζητοῦν τὰ αἴτια τῆς βαθεῖας κρίσεως τῆς *Οἰκουμενικῆς Κινήσεως* στὴν ἀντίδρασι τοῦ εὐσεβοῦς Λαοῦ...

Οἱ Οἰκουμενισταὶ τῆς Γενεύης θέλουν νὰ λησμονοῦν συνεχῶς, ὅτι

«τὸ ἀποκαλούμενο “οἰκουμενικὸ κίνημα” ἦταν πάντοτε καὶ εἶναι ἀκόμη ἓνα καθαρὰ Δυτικὸ φαινόμενο, βασισμένο σὲ Δυτικὲς προϋποθέσεις καὶ ὑποκείμενο σὲ μία κατηγορηματικὰ Δυτικὴ ἡμερησία διάταξι, παρὰ τοὺς ἰσχυρισμούς του γιὰ τὸ ἀντίθετο»¹⁰.

Οἱ Οἰκουμενισταὶ ἀποσιωποῦν τὴν μεγάλη ἀλήθεια, ὅτι ἡ διεισδυτικὴ θεολογικὴ κριτικὴ τοῦ «Π.Σ.Ε.» δὲν προήλθε κατ' ἀρχὴν ἀπὸ κύκλους «θεμελιοκρατικῆς νοοτροπίας», ἀλλὰ ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς φίλους τῆς *Οἰκουμενικῆς Κινήσεως*.

Γιατὶ ὑβρίζουν τοὺς Ἀντι-οικουμενιστὰς καὶ ταυτοχρόνως παραβλέπουν, ὅτι ἡ ἀκόλουθος συγκλονιστικὴ διαπίστωσις δὲν ὀφείλεται σὲ *θεμελιοκράτες*, ἀλλὰ σὲ βετεράνο Οἰκουμενιστῆ;

«Ὁ ὀρθόδοξος λαὸς δὲν γνωρίζει τίποτε γιὰ τὴν Οἰκουμενικὴ Κίνηση... Ἄλλ' ἴσως εἶναι τυχερὴ καὶ ἡ Οἰκουμενικὴ Κίνηση ὅτι ὁ ὀρθόδοξος πληθυσμὸς δὲν γνωρίζει τί γίνεται (πράγματι) στὴν Γενεὴ»¹¹!...

Οἱ ὀρθόδοξοι Οἰκουμενισταὶ, στὴν προσπάθειά τους νὰ ἀναχαιτίσουν τὸ ἀντι-οικουμενιστικὸ ρεῦμα καὶ νὰ στηριξοῦν τὸ ἐν πολλαῖς ἀμαρτίαις «Π.Σ.Ε.», κυριολεκτικὰ φάσκουν καὶ ἀντιφάσκουν:

- αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἀποδέχονται κατ' οὐσίαν τὴν ἔνοχη στάσι τους μέχρι τώρα, ὅταν ὁμολογοῦν, ὅτι στὸ ἐξῆς

«ἡ Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία δὲν μπορεῖ πλέον νὰ δίνει [ἄρα μέχρι τώρα ἔδινε...] “πράσινο φῶς” σὲ ὅποιοδήποτε θεολογικὸ, ἠθικὸ ἢ κοινωνικὸ νεωτερισμὸ πού ἐπιχειροῦν νὰ ἐπιβάλουν στὸν λοιπὸ χριστιανικὸ κόσμον, ὠρισμένες Διαμαρτυρούμενες Ὁμολογίαις ἢ “ὀμάδες πίεσεως”»¹².

- αὐτοὶ οἱ ἴδιοι διαπιστώνουν τίς βαρεῖες ἀσθένειες τοῦ ἀνθρωποπαγοῦς Συλλόγου τῆς Γενεύης, μερικὲς ἀπὸ τίς ὁποῖες εἶναι καὶ οἱ ἐξῆς:

«ή επιμονή τῶν Διαμαρτυρομένων στήν ἐφαρμογή μυστηριακῆς διακοινωνίας, ὡς μέσου ἐκφράσεως τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος· ἡ χρήση τῆς “περικτικῆς γλώσσας” στή λατρεία καί (στις) ἐκδόσεις τῆς Ἁγίας Γραφῆς· ἡ ὁλοπῆ διαδιδόμενη στόν προτεσταντικό χῶρο χειροτονία τῶν γυναικῶν, ἀκόμη καί στόν βαθμῶ τοῦ Ἐπισκόπου” οἱ ἐπιδέξεις παρασκηνακῆς ἐνέργειες τοῦ “λόμπυ” τῶν ὁμοφυλοφίλων καί λεσβιῶν, ὅπως μὴ γίνονται ἀντικείμενο διακρίσεως στήν Ἐκκλησία καί τήν κοινωνία· καί τέλος ὠρισμένες συγκρητιστικῆς τάσεις, πού ἔγιναν ἐμφανεῖς κατά τήν Ζ΄ Γενική Συνέλευση τῆς Καμπέρρας (1991)»¹².

Καί παρὰ ταῦτα, διακηρύσσουν ὅτι

«θὰ ἦτο ἀδιανόητον νά ὀπισθοχωρήσουν αἱ Ἐκκλησίαι καί νά διακόψουν τοὺς θεολογικοὺς ἐνωτικοὺς διαλόγους των», διότι «δὲν δυνάμεθα νά ζήσωμεν καί νά ἐργασθῶμεν, ὡς ἄλλοτε, ἐν ἀπομονώσει ἀλλήλων, ἀλλ’ ἀντιθέτως ἔχομεν “ἀμοιβαίαν εὐθύνην καί ἀλληλεξάρτησιν ἐν τῷ σώματι τοῦ Χριστοῦ”»¹³!...

Ἦντως οἱ ἀντιφάσεις τῶν Οἰκουμενιστῶν συνιστοῦν μίαν ἀνεπανάληπτη τραγωδία... «Παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν»¹⁴.

Δικαίως οἱ Ὀρθόδοξοι Ἀντι-οικουμενισταὶ ἀποτειχίζονται ἐξ αὐτῶν καί προσπαθοῦν μὲ ταπεινώσι καί ἀγάπη - παρὰ τίς ἀδυναμίες τους - νά συμβάλλουν στήν ἀπαγκίστρωσι τῶν Διοικήσεων τῶν Ἀγιωτάτων Ἐκκλησιῶν ἀπὸ μίαν Κίνησι καί ἕναν Ὄργανισμό, οἱ ὅποιοι ἀπὸ τῆς γενεσεῶς τους πάσχουν νόσον πρὸς θάνατον, ἐφ’ ὅσον οἱ ρίζες τους εἶναι φυματικῆς...

* * *

Γ. Κλήρος, Μοναχισμὸς καί Λαὸς ἀντιδροῦν

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΣ τῆς παραπλανητικῆς ἐρ-μηνείας τοῦ φαινομένου ἀπὸ τοὺς ὀρθοδόξους Οἰκουμενιστάς, εἶναι γεγονός ἀναμφισβήτητο - καί πολὺ ἐλπιδοφόρο γιὰ τὴν Ὀρθοδοξία -

«ἡ ἀντίσταση μερίδος τῆς ἱεραρχίας καί τῶν πιστῶν κατὰ τῆς στρατεύσεως τῆς Ἐκκλησίας Ρωσίας στήν Οἰκουμενικὴ Κίνησι»¹⁵.

• Ἐὰς παρακολουθήσουμε μερικῆς πλευρῆς αὐτῆς τῆς θεοφιλοῦς «ἀντιστάσεως».

1. Ὁ Ἐπίσκοπος Οὐφᾶ καί Στερλιταμᾶ κ. Νίκων, διαπιστώνει ἀφ’ ἐνὸς ὅτι

«τὸ σῶμα τῶν ἐπισκόπων εἶναι διηρημένο σήμερα», ἀφ’ ἐτέρου ὅτι «οἱ ἄνθρωποι τῆς Ἐκκλησίας ἐκδηλώνουν μίαν ἐνεργητικὴ, συνειδητὴ ἀπόρριψι τῆς (οἰκουμενιστικῆς) γραμμῆς τοῦ Νικοδήμου (τοῦ Λένινγκραντ)», τελικῶς δὲ ὅτι «τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν ρυθμὸ πού ἡ ἀφύπνισι τῆς συνειδήσεως τῆς Ἐκκλησίας θὰ λάβῃ χώραν, καί αὐτὸ συμπεριλαμβάνει τοὺς ἐπαρχιούχους ἀρχιερεῖς»¹⁶.

2. Ὁ Ἐπίσκοπος Λεοπόλεως καί Ντρογκομπούτσου κ.

Ὁ Ἐπίσκοπος Λθὸθ καὶ Ντρογκομπούτσου κ. Αὐγουστίνος.

Αύγουστinos, τῆς Αὐτονόμου Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας ὑπὸ τὸ Πατριαρχεῖο Μόσχας, ἐξέφρασε βαρυσήμαντες ἀπόψεις γιὰ τὴν λεγομένη «Βελεμενῆδιο Συμφωνία»¹⁷:

«Κάθε Ὁρθόδοξος, ὁ ὁποῖος σχετίζεται μὲ τὴν στοιχειώδη κατήχησι, μπορεῖ νὰ διακρίνη μίαν ὑποχώρησι ἀπὸ τὶς Ὁρθόδοξες θέσεις στὴν συμφωνία τοῦ Βελεμενδίου...

Κατὰ καιροὺς, αἰσθάνομαι ὁ ἴδιος πλήρη σύγχυσι. Εἰδικῶς ὅταν, ἀφ' ἑνός, διαβάξῃς τὶς θέσεις τοῦ Βελεμενδίου κειμένου, καὶ ἀφ' ἑτέρου, γιὰ παράδειγμα, τοὺς Βίους καὶ τὶς Ἀκολουθίες τῶν Ἁγίων μας, ὅπως τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Μετρώστῃ ἢ τοῦ Ἁγίου Ἰωὼ τοῦ Ποταάϊεφ, τοῦ Ἱερομόντυρος Ἐρμογένους καὶ πολλῶν ἄλλων. Στὶς προσευχὰς μας ἀποκαλοῦμε τὸν Καθολικισμὸ «Λατινικὴ αἵρεσι». Τὰ λειτουργικὰ μας κείμενα ἀποτελοῦν τμημα τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας. Δὲν εἴμεθα Προτεστάνται, οἱ ὁποῖοι ἀπορρίπτουν τὴν Παράδοσι. Δὲν μποροῦμε νὰ διακηρύσσουμε ἕνα πράγμα ἀπὸ τὸν ἁμῶνα στὶς ἱερὰς Ἀκολουθίες καὶ μετὰ νὰ πηγαίνομε σὲ μία οἰκουμενικὴ σύναξι καὶ νὰ λέμε κάτι ἐντελῶς ἀντίθετο, ἀσπαζόμενοι ἐκείνους, τοὺς ὁποῖους στὰ τροπάρια τῆς προτεραιᾶς ἀπεκαλέσαμε «αἱρετικούς». Καὶ ἀλιν, ἐμφανίζομεθα νὰ ἔχομε διπλὴ ἀρχή. Οἱ Ὁρθόδοξοι Ἀνατολικοὶ Πατριάρχαι τὸν περασμένο αἰῶνα ἀπεκάλεσαν ἐπίσης τὸν Καθολικισμὸ αἵρεσι. Καὶ τώρα, ἂν σὰς ἀρέσῃ, «ἀδελφὴ ἐκκλησία» καὶ μὲ πλήρη χάριτος μυστήρια. Ποιὸς ἔχει δίκαιο;»¹⁸.

3. Τὸ ἰδιαιτέρως σημαντικὸ εἶναι, ὅτι στὸ στάδιο τοῦ ἀντι-οικουμενιστικοῦ ἀγῶνος ἤδη εἰσέρχονται καὶ τὰ Μοναστήρια τῆς Ρωσίας!..

α. Ἡ Ἀδελφότης τῆς ἱστορικῆς Σταυροπηγιακῆς Μονῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος τοῦ Βαλαὰμ μὲ Διακήρυξί της, ἡ ὁποία ὑπογράφεται ἀπὸ τὸν Ἡγούμενο Ἀρχιμανδρίτη Παγκράτιο (Ζέρντεβ) καὶ 150 Ἀδελφοὺς τῆς Μονῆς, ἀπευθύνεται πρὸς τὸν πατριάρχη Μόσχας καὶ τὴν Ρωσικὴ Ἱεραρχία καὶ ἐπισημαίνει μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς:

«Ἐμεῖς, ἡ Ἀδελφότης τῆς Μονῆς Μεταμορφώσεως Βαλαὰμ εἴμεθα στενοχωρημένοι ἀπὸ τὸν πολλαπλασιασμὸ τῶν σκανδάλων καὶ τῶν ἐσωτερικῶν διαρρέσεων στὴν Ἐκκλησία μας, πού ἀπειλοῦν νὰ καταστρέψουν τὴν ἐνότητά της.

Ἡ πρωταρχικὴ πηγὴ αὐτῶν τῶν σκανδάλων εἶναι ἡ συνεχιζομένη συμμετοχὴ τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας στὴν οὕτω καλουμένη «Οἰκουμενικὴ Κίνησι», καὶ εἰδικῶς ἡ συγκαταρτίθμισις της ὡς μέλους τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν.

Ἡ θεμελιώδης ἰδεολογία τοῦ ΠΣΕ εἶναι ἡ ψευδὴς προτεσταντικὴ ἐκκλησιολογία. Μία τέτοια ἰδέα «θεωρεῖται ἀπὸ τοὺς Ὁρθοδόξους ὡς μία παναίρεσις καὶ δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ ἀποδεκτὴ». Ἡ οἰκουμενικὴ ἀνάμιξις μὲ αἱρετικούς ὀδηγεῖ σὲ μία διάβρωσι τῆς Ὁρθοδόξου συνειδήσεως, ὥστε τοὺς Ὁρθοδόξους Οἰκουμενιστὰς νὰ παραβαίνουν τὶς ἀληθεῖς τῆς διδασκαλίας τῆς Πίστεώς μας.

Ἡ κατανόησις τῆς ψυχοφθόρου ποιότητος τοῦ Οἰκουμενισμοῦ ὄλο καὶ περισσότερο ἀναγνωρίζεται εἰς βάθος ἀπὸ τοὺς πιστοὺς, διότι, μέχρι

σήμερα, ή συνεχιζομένη συμμετοχή τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας στήν οἰκουμενική κίνησι ἐγείρει ἔλλειψι ἐμπιστοσύνης ἀπό μέρους τῶν ἀνθρώπων τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς πλειοψηφίας τῶν κληρικῶν πρὸς τὴν Ἱεραρχία, ἀπειλεῖ τὴν Ἐκκλησία μὲ σχίσμα καί ἀποτελεῖ αἰτία μεταβάσεως πολλῶν κληρικῶν, μοναχῶν καί πιστῶν στήν Ἐκκλησία τῆς Διασπορᾶς.

Ἐμεῖς, ή Ἀδελφότης τῆς Μονῆς Βαλαάμ, καταδικάζουμε καί ἀπορρίπτουμε τὴν ψυχοφθόρο αἵρεσι τοῦ Οἰκουμενισμοῦ καί ἐνώνουμε τῖς φωνές μας καί ζητοῦμε ή Ρωσική Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία νὰ φύγη ἀπὸ τὴν οἰκουμενική κίνησι. Ἡ υἰοθέτησι μιᾶς τέτοιας ἀποφάσεως τὸ συντομότερο δυνατόν ὠθεῖται ἀπὸ τὰ καλὰ παραδείγματα τῶν Τοπικῶν Ἐκκλησιῶν τῶν Ἱεροσολύμων, τῆς Γεωργίας καί τῆς Σερβίας»¹⁹.

6. Ἡ Ἀδελφότης τῆς Μονῆς Σβιατογκόρσκυ κυκλοφορεῖ μίαν πολὺ αὐστηρὰ Διακήρυξι, στρεφομένη «κατὰ τῆς αἰρέσεως τῶν οἰκουμενιστῶν, ἀνακαινιστῶν, ἀποστατῶν, ἀτάκτων καί αἰρετικῶν», στήν ὁποία θεωρεῖ ὡς αἰρετικούς τοὺς μητροπολίτας Μίνσκ καί Σλούτσκ κ. Φιλάρετο (Μπαχρομέεβ)²⁰, Σμολένσκ καί Καλίνινγκραντ κ. Κύριλλο (Γκουντιάεφ) καί Ἁγίας Πετρούπολεως καί Λάδονγκα κ. Βλαδίμηρο (Κοτλυάρωφ), οἱ ὅποιοι κατηγοροῦνται ὡς παρεμποδίζοντες τὴν ἔξοδο τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας ἀπὸ τὸ «Π.Σ.Ε.», τέλος δὲ ἀπευθύνει ἔκκλησι στοὺς εὐσεβεῖς τῆς Ρωσίας

«νὰ μὴν ὑποκύβουν στήν πονηρὰ αἵρεσι τοῦ Οἰκουμενισμοῦ καί ἀνακαινισμοῦ καί τῶν κηρύκων τους, ἀλλὰ νὰ πολεμήσουν ἀποφασιστικὰ τὴν αἵρεσι αὐτή»²¹!...

4. Ἀλλὰ καί οἱ λαϊκοὶ εὐσεβεῖς δὲν ὑστεροῦν...

α. Εἶναι ἐνδεικτικὸ τὸ γεγονός, ὅτι κατὰ τὴν διάρκεια τῶν συναντήσεων ποὺ εἶχε ή Ἀντιπροσωπία τοῦ «Π.Σ.Ε.» στήν ἐπίσημη ἐπίσκεψι τῆς στήν Μόσχα (30.1-5.2.1998),

«κάποιοι ἔθεσαν ἐρωτήματα καί ἤσκησαν αὐστηρὰ κριτικὴ γι' αὐτὸ ποὺ βλέπουν ὡς ἀποδοχὴ ἀπὸ μέρους τοῦ ΠΣΕ τῆς ὁμοφυλοφιλίας καί τῆς χειροτονίας τῶν γυναικῶν, ὅπως ἐπίσης αὐτὸ ποὺ θεωρεῖται ἀπὸ τοὺς ἀντι-οικουμενιστὰς ὡς ή «αἰρετικὴ» φύσις τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως»²².

6. Ἐπίσης, «ἓνας ἄκρως συντηρητικὸς ὀργανισμὸς, ή Ἐνωσις Ὁρθοδόξων Ἀδελφοτήτων, ἐκυκλοφόρησε μίαν δήλωσι, ή ὁποία καταδικάζει τὴν ἐπίσκεψι τοῦ Δρ Ρέιζερ καί προτείνει, ὅπως ή Ρωσική Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία διακόψη σχέσεις μὲ τοὺς «ὑποστηρικτὰς τῆς οἰκουμεν(σι)κῆς αἰρέσεως». «Ἡ συγκαταθήμισι ὡς μέλους τοῦ ΠΣΕ εἶναι μία βεδήλωσις καί ἀποστασία ἀπὸ τὴν Ὁρθοδοξία», λέγει ή δήλωσις»²².

* * *

Δ. Καίρια ἐρωτήματα

ΟΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΤΑΙ τῆς Γενεύης, ἀναφερόμενοι στήν πρόσφατη ἀμφιλεγὸ μενη στάσι τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας ἐναντι τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, διαπιστώνουν τὰ ἑξῆς:

«Ὅπως εἶναι γνωστὸ, οἱ ὀρθόδοξες Ἐκκλησίαις ἀνατολικῶς τῆς Εὐρώπης, εἶχαν ἀρνηθεῖ νὰ συμμετάσχουν στήν ἰδρυτικὴ Συνέλευσι τοῦ ΠΣΕ (Ἀμστερνταμ, 1948), λόγω τῶν πολιτικῶν συγκυριῶν τῆς ἐποχῆς

ἐκείνης. Κατόπιν πολιτικῶν καὶ πάλι πιέσεων, ὅπως οἱ ἴδιες ὁμολογοῦν τώρα, μπήκαν ἀθρόα στὸ ΠΣΕ κατὰ τὴν Γ΄ Συνέλευση τοῦ Νέου Δελχί (1961) καὶ “ἀλώνισαν” στὸ οἰκουμενικὸ προσκήνιο ἐπὶ μίᾳ τριακονταπενταετία. Σήμερα, λόγῳ τοῦ πολιτικο-κοινωνικοῦ σκηνικοῦ ποῦ ἄλλαξε στὴν Ἀνατολικὴ Εὐρώπη, καὶ τὸ ὁποῖο ὁποσδήποτε ἐπηρέασε τὴ ζωὴ τῶν Ἐκκλησιῶν, διερωτῶνται καὶ πάλι γιὰ τὸ σκόπιμο τῆς συμμετοχῆς τους στὴν Οἰκουμενικὴ Κίνηση καὶ τὸ ΠΣΕ, ἀπειλώντας γιὰ ἀποχώρηση»²³.

Καὶ διερωτῶνται εὐλόγως:

«Τὸ ἐρώτημα εἶναι πότε, ἐπὶ τέλους, ἐνήργησαν ἐλεύθερα καὶ οἰκεία βουλῆσει στὸν χῶρο τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως;»²³.

* * *

«Quo Vadite orthodoxi Oecumenisti?»

Εὐλόγως, μὲ τὴν σειρὰ τους, οἱ Ὁρθόδοξοι Ἀντι-οικουμενισταὶ ἀπευθύνουν πρὸς τοὺς Οἰκουμενιστὰς τῆς Γενεύης τὰ ἀκόλουθα ἐρωτήματα:

- **Αὐτὰ εἶναι τὰ «κριτήρια» - κάθε ἄλλο παρὰ θεολογικὰ - συμμετοχῆς τῶν ἐκκοσμημένων ἐκκλησιαστικῶν Διοικήσεων στὸ «Π.Σ.Ε.»;**
- **Μὲ αὐτὲς τὶς «προϋποθέσεις» - κάθε ἄλλο παρὰ ἀγιοπνευματικὲς - ἀναπτύσσεται ἡ θεολογία στὰ πλαίσια τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως;**
- **Αὐτὴ εἶναι ἡ περιφέρως «πανορθόδοξος ἐνότης» - κάθε ἄλλο παρὰ εὐχαριστιακὴ - ἐπὶ τῆς ὁποίας βασίζεται ἡ συμμετοχὴ στὸ «Π.Σ.Ε.» καὶ ἡ προώθησις τῆς παγγρησιανικῆς ἐνότητος;**
- **Ἐφ' ὅσον οἱ θρησκευοποιημένους καὶ βατικάνειους Διοικήσεις τῶν Τοπικῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν δὲν διαθέτουν μίαν ὄντως πνευματοκεντρικὴν ἐνότητα, δὲν ἔχουν καταλήξει σὲ μίαν κοινὴ θεώρησι τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, δὲν ἔχουν κατορθώσει τὴν πλήρη καὶ ὁμόθυμο συναίνεσι Κλήρου καὶ Λαοῦ καὶ ἐπομένως στεροῦνται τῆς εὐλογίας τοῦ Θεοῦ, εἶναι δυνατόν νὰ βοηθήσουν τὸ «Π.Σ.Ε.» γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴν σοβαρὰ καὶ βαθεῖα κρίσι ταυτότητος, τὴν ὁποία διέρχεται;**
- **Τὶ εὐθύνη ἔχουν, τέλος πάντων, οἱ Ὁρθόδοξοι Ἀντι-οικουμενισταὶ γιὰ τὴν ἐκκλησιολογικὴ αὐτὴν ἐκτροπὴ τῶν Οἰκουμενιστῶν καὶ τὴν ἐμπλοκὴ τους στὴν χαώδη αὐτὴν οἰκουμενιστικὴ προβληματολογία;**
- **Καὶ γιὰτὶ δέχονται τὰ ἀφιλάδελφα πυρὰ τῶν ὀρθόδοξων Οἰκουμενιστῶν, ἐφ' ὅσον τὰ αἷτια τῆς ὁσονοῦπω καταρρεύσεως καὶ διαλύσεως τοῦ «Π.Σ.Ε.» εἶναι καθαρῶς ἐνδο-οικουμενιστικά;**
- **Δὲν φοβοῦνται τὸν Θεό; Δὲν βλέπουν τὴν ὀργὴ τοῦ Θεοῦ;**

**«Quo Vadite orthodoxi Oecumenisti?»
«Ποῦ πηγαίνετε, ὀρθόδοξοι Οἰκουμενισταὶ;»...**

- (*) Περιοδ. «**Ὁρθόδοξος Ἐνημέρωσις**», ἀριθ. 28/Ἀπρίλιος-Ἰούνιος 1998, σελ. 113-116.
1. Βλ. ἄρθρο «**Πατριαρχεῖο Μόσχας καὶ Οἰκουμενικὴ Κίνησις**», περιοδ. «**Ὁρθόδοξος Ἐνημέρωσις**», ἀριθ. 19-20/Ἰανουάριος-Ἰούνιος 1996, σελ. 65-69.
  2. Περιοδ. «**Ἐνημέρωσις**» Γενεύης, I-1994/11-12, σελ. 5.
  3. Περιοδ. «**Ecumenical News International**» («**E.N.I.**») Γενεύης, Νο 3/18.2.1998, ἡ. 17.
  4. **Ἐπίσκοπος Οὐφά καὶ Στερλιταμά Νίκων**: «**Τὸ σῶμα τῶν ἐπισκόπων εἶναι διηρημένο σήμερον**» («**Rus Pravoslavnaya**», Νο 4 [10]).
  5. **Andrei Zolotov** «**CEC leaders stress significant Orthodox role in ecumenical movement**», περιοδ. «**E. N.I.**», Νο 2/4.2.1998, ἡ. 26-27.
  6. Περιοδ. «**Ἐνημέρωσις**» Γενεύης, ΙΔ-1998/2, σελ. 3-4: «**Ὁ Πρόεδρος καὶ ὁ Γ. Γ. τοῦ ΚΕΚ στὴ Μόσχα**».
  7. Περιοδ. «**Ἐνημέρωσις**» Γενεύης, ΙΔ-1998/2, σελ. 1: «**Κλιμάκιο τοῦ ΠΣΕ στὴ Ρωσσία**» περιοδ. «**Ἐπίσκοψις**», ἀριθ. 554/28.2.1998, σελ. 10.
  8. **Andrei Zolotov**, «**Ecumenical official hopes Russian visit has defused church tensions**», περιοδ. «**E. N.I.**», Νο 3/18.2.1998, ἡ. 17-18.
  9. **Διαδίκτυον τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας**: «**Church News, For Immediate Release, February 5, 1998: The Rev. Dr. Konrad Raiser, General Secretary of the World Council of Churches, on a visit to the Russian Orthodox Church**».
  10. (†) π. **Ἀλεξάνδρου Σμέμαν**, «**Ἡ χειροτονία τῶν γυναικῶν**» - Γράμμα σὲ Ἐπισκοπιανὸ φίλο, περιοδ. «**Σύναξις**», ἀριθ. 36/Ὀκτώβριος-Δεκέμβριος 1990, σελ. 48.
  11. **Μητροπολίτου Τρανσυλβανίας Ἀντωνίου Πλαμαντεάλα**, «**Σύγχρονη Ὁρθοδοξία...**», περιοδ. «**Ἐκκλησία**», ἀριθ. 13/1-15.9.1994, σελ. 500α.
  12. **Μ.Π. Γ. Τσέτσι**, «**Στὸ περιθώριον τῆς Διορθοδόξου Συναντήσεως τῆς Θεσσαλονίκης**», περιοδ. «**Ἐνημέρωσις**» Γενεύης, ΙΔ-1998/5, σελ. 1-2. • **Παρατήρησις**: τοιουτοτρόπως οἱ Ἀντιπροσωπίες τῶν ὀρθοδόξων Οἰκουμενιστῶν στὴν Γενεὴ ἔχουν de facto μεταβληθῆ σὲ μίαν διαρκῆ «**ομάδα πιέσεως**», παρενοχοῦσαν συνεχῶς τὴν ἡγεσία τοῦ «**Π.Σ.Ε.**» νὰ μὴ δέχεται ἐπιρροὲς ἀπὸ τὶς δυτικὰς «**ομάδες πιέσεως**», ἀλλὰ μόνον ἀπὸ τὶς ἀνατολικὰς!...
  13. Δηλώσεις τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Δημητρίου (†) στὴν Ἀγγλία ἐνώπιον τοῦ ἀγγλικανοῦ ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας Ρόμπερτ Ράνσεϋ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1987 (περιοδ. «**Ἐπίσκοψις**», ἀριθ. 393/15.2.1987, σελ. 6-7).
  14. Ρωμ. α' 28.
  15. Περιοδ. «**Ἐνημέρωσις**» Γενεύης, ΙΔ-1998/2, σελ. 1· περιοδ. «**Ἐπίσκοψις**», ἀριθ. 554/28.2.1998, σελ. 10.
  16. Ἐφημερ. «**Rus' Pravoslavnaya**», ἀρ. 4 (10).
  17. Βλ. ἐκτενῶς γιὰ τὸ θέμα τῆς «**Βελεμενδίου Ἐνώσεως**», περιοδ. «**Ὁρθόδοξος Ἐνημέρωσις**», ἀριθ. 14/Ἰούλιος-Σεπτέμβριος 1993, σελ. 33-40.
  18. Ἐφημερ. «**Radonez**», Νο 21/1997, στὸ περιοδ. «**Russkiy Pastyr**», Νο 28-29, ΙΙ-ΙΙΙ/1997.
  19. Ἐφημερ. «**Rus' Pravoslavnaya**», Νο 4 (10).
  20. Ὁ μητροπολίτης Μίνσκ καὶ Σλοῦτσκ καὶ πατριαρχικὸς ἑξαρχος πάσης Λευκορωσίας κ. Φιλάρετος, σὲ πρόσφατη ἐπίσημη ἐπίσκεψί του στὴν Μητρόπολι Ἑλβετίας (14-17.3.1998), ὅποτε καὶ παρεσημοφορήθη ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου κ. Δαμασκηνοῦ, ἐδήλωσε καὶ τὰ ἐξῆς ἐνδεικτικῶς:
«**Ὁ οἰκουμενισμὸς διέρχεται δυσκόλους ἡμέρας. Πολλοὶ ἀντιμετωπίζουν τοῦτον κατὰ τρόπον ἐντελῶς διάφορον τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἡμεῖς ὁμῶς θὰ παραμείνωμεν πιστοὶ εἰς τὴν ἰδεάν τοῦ οἰκουμενισμοῦ καὶ παρὰ τὰς ἐμφανιζομένας ἀντιξοότητες, θὰ διακονήσωμεν τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας, τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου: "ἵνα πάντες ἐν ὄσιν"**» (περιοδ. «**Ἐπίσκοψις**», ἀριθ. 556/30.4.1998, σελ. 9).
  21. **Vertograd-Inform** # 4-5 (37-38), 1998.
  22. Περιοδ. «**E.N.I.**», Νο 3/18.2.1998, ἡ. 17-18.
  23. **Μ.Π. Γ. Τσέτσι**, «**Στὸ περιθώριον τῆς Διορθοδόξου Συναντήσεως τῆς Θεσσαλονίκης**», περιοδ. «**Ἐνημέρωσις**» Γενεύης, ΙΔ-1998/5, σελ. 2.